

Jeoloji-Orman Bilimi İlişkisi açısından OGM-Eskişehir OBM Kayaç Parkı Projesi

Dr. Nejat ÇELİK

Ormancılık çok yönlü kompleks bir bilim dalıdır. Özellikle uygulamacı ormancuların, bir çok bilim dalını (coğrafya, jeoloji, biyoloji, sosyoloji, bitki koruma, klimatoloji, inşaat, makina, ekonomi vb) belli düzeyde bilmesi gereklidir. Bilgisinin yetmediği konularda da ormancı o konunun yetkilileriyle işbirliği yapmalıdır.

Ormancılık sektörünün ana sermayelerinden birini de toprak oluşturmaktadır. Ormancılık işletmelerinin ana amaçlarından biri de, kompleks toprak sisteminde yüksek verimli ekonomik orman yetiştirmektir. Ormanı oluşturan her bir bitki türünün farklı ekolojik (toprak, su, iklim vb)/ yetiştirme ortamı istekleri vardır.

Toprak yapan pasif faktörler (Anamateryal, Topoğrafya ve zaman) ile Aktif Faktörler (Canlılar ve iklim)'dir. Kayaların ve minerallerin parçalanma ve ayrışmasıyla meydana gelen topraklar, karışık bir dinamik sistem olup, farklı fiziksel özelliklere sahiptir. Ormancılık mesleğinde özellikle de ağaçlandırma ve etüt-proje çalışmalarında meslektaşlarımızın jeoloji/kayaç tanıma bilgisi çok önem kazanmaktadır. Eğer bir orman mühendisi arazide karşılaştığı veya toprak çukuru incelemesinde gördüğü kayaçları birbirinden ayırt edebilir ve tanıyabilir ise, orada mutlak ve fizyolojik kök derinliğini, kayaçların ayrışma derecesi hakkında yorum yapabilir ise, o yörede hangi derinlikte hangi ekipmanla makinalı işlem yapılarak toprak işleneceğinin kararını daha net verebilmektedir. Bu da daha büyük masraflar gerektiren ağaçlandırma işlemlerinde araziye doğru teşhis ile doğru teknik işlemlerin uygulanması reçetesini yazacak (etüt-proje) ve ağaçlandırma yatırımlarının başarısını arttıracaktır.

Yeryüzünü oluşturan kayalar kökenlerine, tane iriliklerine ve kimyasal bileşimlerine göre çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Yeryüzünde yaklaşık 600 çeşit kaya çeşidi bulunmakta iken, en yaygın olanlarının sayısı ise; 15 civarındadır. Yeryüzünü oluşturan kayalar oluşum ve kökenlerine göre üç grupta toplanır. Bunlar;

1. Magmatik veya püskürük kayaçlar,
2. Tortul kayaçlar,
3. Metamorfik kayaçlar.

OGM himayesinde (28) Orman Bölge müdürlüklerinden getirilen, Eskişehir Orman Fidanlığı arazisi içinde 2017 yılında kurulan bu kayaç parkı'nda 81 vilayetimizi temsilen büyük boyutlarda olmak üzere (3-5 ton) 81 farklı kayaç türü 4500 m²'lik çim alanında bilimsel usullere göre (üç ana grupta) yerleştirilmiştir. Her bir kayacın geldiği yer (koordinatlı), üzerindeki orman (bitki) örtüsü, ayrıştığında hangi elementleri verdiği, sertliği, toprak işlemeye yatkınlığı vb bilgiler tanıtıcı levhalar üzerinde sergilenmektedir.

Bu kayaçlar ülkemizin dört bir yanından toplanmıştır. İçlerinde Peri bacalarından, sütun bazaltlara, taşlaşmış (fossil) ağaçtan, Pamukkale travertenlerine kadar geniş bir yelpazede izleyicilere sergilenmektedir.

Bu kayaç parkı (koleksiyonu) gelen ziyaretçiler, zaman, mekân ve para tasarrufu sağlamaktadırlar. Merakı olup da imkânı olmayan ziyaretçilerimize de büyük bir yarar sağlamaktadır. Örneğin Pamukkale Travertenlerini, Kars'taki obsidyenleri oralara gitmeden ayaklarına getirip sergilemiş bulunmaktayız.

Ülkemizi oluşturan tüm kayaçlar halka açık belirli bir mekânda ücretsiz ve rehber eşliğinde sergilenmesi sayesinde parka gelen ziyaretçiler (anaokulundan-üniversiteli gençler ve emeklilere kadar) kayaçları birbirleri ile karşılaştırabilmekte, benzerlik veya farklılıkları hakkında bilgi sahibi olabilmektedir. Ayrıca ülkemizin kayaç zenginliğini de yerinde görüp farkındalık oluşturmaktadırlar.

Bu temalı (bilgi verici) park sayesinde, kamuoyunun ilgisi çekilmekte, parka gelen ziyaretçiler parkta fotoğraf çekimi (ayrıca gelin-damat, yaş günü vb) yapmakta ve çektikleri fotoğrafları kamuoyu ile paylaşarak dolaylı yönden ormancılık camiasının da reklamını yapmaya vesile olmaktadır.

Ayrıca bu kayaç parkı henüz açılışı yapılmadan da birçok yerel gazete ve internet haber sitelerinde tanıtıcı şekilde haber olmuş ve 2017 yılı içinde 500'ü aşkın misafirler (okullar, üniversiteler, politikacılar, bürokratlar vb) tarafından ziyaret edilmiştir. Bu sayı parkın açılışı ve tanıtımı ile birlikte her geçen yıl daha da artacaktır.

Bu kayaç park ile beraber yanında kapalı mekânda kurulması planlanan ormancılık müzesi ile birlikte komplike bir Orman ve Bilim Okulu haline gelecektir. Başta şehirden ulaşımı çok kolay ve yakın olan ilk-orta ve yükseköğretim öğrencilerine olmakla birlikte hem fidanlık, hem toprak, hem jeoloji hakkında tek bir alanda ORMANCILIK konularının bir kısmını uygulamalı bir şekilde her türlü objeyi yerinde görerek tanıyıp bilgilenmelerine vesile olacaktır.

Bu kayaç parkı, orman-halk ilişkilerinde kamuoyunu bilinçlendirme çalışmalarına büyük katkı sağlayacak bir alan olarak uzun yıllar gittikçe kendini yenileyip - gelişerek hizmet sunacaktır. Ayrıca bu park, ileride yapılacak olan diğer ORMANCILIK konulu temalı parklara (örneğin: yangınla mücadele parkı, odun dışı ürünleri tanıtım parkı, yabani hayvanlar/böcekler, kuşlar parkı vb) da esin kaynağı oluşturabilecektir.